

23. svibnja 2024. Pročitano je tom zgodom pismo njemačkog pobornika dijaloga Karla Joshepha Kusche-la čiju su knjigu Židovi, muslimani, *kršćani* preveli i izdali bosanski franjevci god. 2011. On je pohvalio Künga što je svojim radovima skrenuo pozornost na mirotvorni potencijal religija. Umirovljeni profesor Fakulteta islamskih nauka Hilmo Neimarlija izrazio je divljenje što je katolički teolog ovom knjigom pridonio ispravljanju iskrivljene slike o muslimanima na Zapadu. Enes Karić je istaknuo da Küng prikazuje islam kao svjetsku vjeru čiji se pripadnici nadaju Bogu te potaknuo muslimanske profesore i studente neka je čitaju. Alen Kristić je predložio da iz *Küngovih* djela o židovstvu, kršćanstvu i islamu učimo propitivati paradigme iz prošlosti. Prevoditelj A. Alibašić naglasio je potrebu unutarnjeg muslimanskog dijaloga i zahvalio onima koji su mu pomogli u jezičnom dotjerivanju knjige.

I ja, kao katolički pobornik međureligijskog dijaloga i suradnje u BiH, preporučam ovu knjigu našim profesorima i studentima jer predstavlja muslimane kako oni sebe vide. Objavljivanjem ove knjige u Sarajevu, priređivači priznaju da se Küng potrudio razumjeti islam iznutra.

Mato Zovkić

Prikaz knjige: Priručnik za upravljanje župom. Teorijsko-praktični priručnik za upravljanje župom s e-dodatkom dokumenata i obrazaca, autora prof. Josipa Šalkovića. Glas Koncila: Zagreb, 2024.

Uvod

Tema župne administracije na hrvatskom govornom području dugo je bila zapostavljena u znanstvenom proučavanju i nastavnom procesu. Tek se u novije vrijeme ova tema javlja kao izborni kolegij na Katedri kanonskog prava na našim teološkim fakultetima. Godina 2024. donijela je čak tri znanstvena djela koja na sustavan, praktičan i raznolik način pristupaju ovoj važnoj i iznimno aktualnoj tematici – župnoj administraciji. Jedno od tih djela je i *Priručnik za upravljanje župom* prof. dr. Josipa Šalkovića, objavljen u izdanju Glasa Koncila iz Zagreba. Riječ je o značajnom i opsežnom djelu na hrvatskom jeziku koje sustavno i praktično obrađuje brojne aspekte upravljanja župom u suvremenim crkvenim i društvenim okolnostima.

Knjiga je rezultat bogata znanstvenog, pastoralnog i pravnog autorova iskustva, a namijenjena je širokom krugu korisnika: župnicima, župnim upraviteljima, vikarima, članovima župnih vijeća, pastoralnim suradnicima, ali i civilnim pravnicima te državnim službenici-

ma koji dolaze u doticaj s crkvenim pravom i župnom praksom. Jednaku pomoć i korist od priručnika imat će i studenti teoloških fakulteta, osobito svećenički kandidati.

Struktura priručnika

Sadržaj priručnika obuhvaća 432 stranice, raspoređene u deset (10) poglavlja koja prate logiku svakodnevnog pastoralnog života i upravljanja župom. Svaka tema obrađena je s jasnom argumentacijom, utemeljena na relevantnim kanonskim i civilnim pravnim izvorima, a istodobno prevedena u praktične smjernice i obrasce koji su primjenljivi u župnoj praksi.

Osobito je vrijedan doprinos popis bibliografije koji, osim izvora općeg i krajevnog kanonskog prava, uključuje i međunarodne te provedbene ugovore, kao i zakone i opće akte Republike Hrvatske.

Kao glavne tematske cjeline mogu se izdvojiti:

- **Temeljni pojmovi:** Definicija župe i župnika, pravni i pastoralni okvir župničke službe, odnosi s dijecezanskim biskupom i drugim crkvenim tijelima.

- **Upravljanje župnim dobrima:** Detaljna razrada dužnosti i prava župnika u vođenju župne blagajne, razlikovanju prihoda i rashoda, izvanrednom upravljanju župnom imovinom, usklađivanju s poreznim i fiskalnim propisima Republike Hrvatske.

- **Pravni odnosi:** Regulacija odnosa između župnika i njegovih suradnika, župe i drugih crkvenih ili civilnih ustanova, ugovorni odnosi, zapošljavanje, vođenje dokumentacije.

- **Pastoralna praksa:** Suradnja sa župnim vijećima, uloga laika, animacija pastoralnih i ekonomskih tijela, komunikacija s vjernicima i javnošću.

Važnost i doprinos priručnika

Šalkovićev priručnik prvi je koji na hrvatskom jeziku sustavno povezuje kanonsko pravo, krajevno pravo Hrvatske biskupske konferencije i civilno pravo Republike Hrvatske. Time župnicima i njihovim suradnicima omogućuje cjelovit uvid u sve pravne, administrativne i pastoralne zahtjeve suvremenog upravljanja župom.

Posebna vrijednost priručnika očituje se u njegovoj praktičnoj usmjerenosti. Autor ne ostaje na razini teorijskih razmatranja kanonskih odredbi, već donosi konkretne smjernice, obrasce i savjete za rad na području župne administracije. Priručnik znatno olakšava župnicima snalaženje u složenim pravnim i administrativnim pitanjima te postaje nezaobilazan alat kako za formaciju budućih župnikâ, tako i za trajnu izobrazbu i podršku onima koji već vrše župničku službu.

Doprinos za pastoral i svakodnevni župni život

Župna administracija je područje proučavanja i djelovanja koje ujedinjuje više različitih područja kao što su: naučiteljska, posvetiteljska i upraviteljska služba Crkve, pastoralna teologija, civilno pravo i dr. Iako je priručnik primarno usmjeren na kanonskopravne odredbe i smjernice, autor ne zanemaruje pastoralnu dimenziju župničke službe. Šalković naglašava da je župnik, osim što je upravitelj, prije svega duhovni pastir i animator zajednice. Upravljanje župom promatra se kao služenje zajednici, a ne kao puka administracija. Posebno se naglašava važnost suradnje župnika sa župnim vijećima, animatorima, volonterima i laicima, čime se potiče kultura zajedništva i suodgovornosti za župnu zajednicu.

Autor prepoznaje izazove suvremenog vremena koji se tiču upravljanja svih javnih pravnih crkvenih osoba pa tako i župâ. Među te izazove ubrajaju se digitalizacija, sve veći administrativni zahtjevi, potreba za transparentnošću i odgovornošću, kao i nužnost jasne komunikacije s vjernicima i javnošću. Priručnik nudi konkretne odgovore na ta pitanja čineći ga iznimno aktualnim i primjenljivim u svakodnevnom radu u župi.

Online e-dodatak

Uz tiskano izdanje, priručnik nudi i e-dodatak s pravnim izvorima, praktičnim obrascima (ugovori, molbe, izvješća, zapisnici), uz mogućnost ažuriranja sadržaja, što dodatno povećava njegovu uporabnu vrijednost u svakodnevnom upravljanju župom. Registrirani korisnici imaju pristup pravnim izvorima (izbor iz kanonskog i civilnog prava) te praktičnim sadržajima (predlošci ugovora, molbi, izvješća, zapisnika, otpisnica i dr.).

Ova digitalna komponenta čini priručnik živim i dinamičnim alatom, što je osobito važno u kontekstu čestih promjena zakonodavstva i pastoralnih potreba.

Zaključak

Priručnik za upravljanje župom prof. dr. Josipa Šalkovića nezaobilazno je djelo za svakoga tko je uključen u život i upravljanje župom, u administrativno-pravne poslove, kao i u brigu za njezina vremenita dobra. Njegova vrijednost leži u sustavnom i praktičnom pristupu, interdisciplinarnosti, znanstvenoj utemeljenosti i bogatoj podršci u *online* formatu. Priručnik je konkretna pomoć župnicima i suradnicima, ali i vrijedan doprinos razvoju crkvenog prava i pastoralne prakse na području Hrvatske biskupske konferencije. Time postaje trajni izvor znanja i podrške u svakod-

nevnim izazovima župnog života. Zbog jednostavnog načina tumačenja, kao i konkretnih smjernica, priručnik može biti od pomoći svima već spomenutima koji (pastoralno) djeluju i izvan Republike Hrvatske, odnosno Hrvatske biskupske konferencije.

Autoru upućujem iskrene čestitke na ovom vrijednom djelu, koje će zasigurno biti od velike koristi kao siguran putokaz u često zamršenom i složenom upravljanju župama.

Ilija Marković